

12.5.2023

Kunta- ja alueosasto

VALTIONEUVOSTON ASETUS HYVINVOINTIALUEIDEN RAHOITUKSESTA ANNETUN ASETUKSEN 5 §:N MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annettu laki (617/2021, jäljempänä rahoituslaki) tuli voimaan 1.1.2023. Lain nojalla on annettu vuoden 2023 alusta voimaan tullut valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta (1392/2022).

Edellä mainitun asetuksen sääntelyä hyvinvointialueiden rahoituksen tarkistamisesta vuonna 2023 (5 §) ehdotetaan täydennettäväksi. Asetuksella annettavassa tarkemmassa sääntelyssä otettaisiin huomioon eräitä rahoituksen siirtolaskelmia mahdollisesti merkittävästi vääristäviä tilanteita, joita on tullut ilmi keväällä 2023 uudistuksen toimeenpanon yhteydessä ja erityisesti liittyen kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen raportointiin.

Rahoituslain 34 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien 5 §:ssä tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien kustannusten vuoden 2022 kuntien Tilastokeskukselle toimittamien talousarvioletietojen perusteella laskettuun yhteismäärään, johon tehdään 7–9 §:ssä tarkoitettut tarkistukset. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu koko maan valtion rahoituksen taso tarkistetaan kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien kustannusten osalta vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2022 talousarvioletoihin ja tilinpäätöstietoihin perustuvien kustannusten erotus otetaan huomioon korjaamalla 6 §:ssä tarkoitettuja vuoden 2023 laskennallisia kustannuksia.

Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun hyvinvointialueiden rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä, laskelmia koskevien tietojen keräämisestä ja laskelmien tarkistamisesta.

Ehdotetun asetuksen kanssa samanaikaisesti ehdotetaan muutettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021, jäljempänä valtionosuuslaki) 57 §:n 3 ja 6 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella annettua sääntelyä rahoituksen siirtolaskelmien tarkistamisesta vuonna 2023.

Rahoituslaskelmien tarkistamista koskevan sääntelyn tulee olla symmetristä kuntien ja hyvinvointialueiden kesken. Tämän vuoksi hyvinvointialueiden rahoitusasetuksessa ehdotetaan lainsäädäntöteknišenä ratkaisuna viitattavaksi edellä mainittuun kunnan peruspalvelujen valtiosuuslain ja sen nojalla annettuun tarkentavaan sääntelyyn (kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta annettu asetus 1393/2022, 7 §). Tällöin voidaan varmistua, että sääntelyn perusteella laskelmia vääristävät erät tulevat samalla tavalla huomioon otetuiksi kuntien ja hyvinvointialueiden rahoitusta koskevissa laskelmissa.

Lisäksi on tarkoitus arvioida vielä erikseen tarve täydentää hyvinvointialuekohtaisia siirtymätasauksia koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla. Tämä edellyttää rahoituslain muuttamista (35 §), koska siirtymätasauksen perusteena olevien laskelmien tarkistamisesta laissa ei ole asetuksenantovaltuutta. Asiaa koskeva esitys on käytännössä annettava mahdollisimman pian kesällä 2023, jotta se ehdittäisiin käsitellä eduskunnassa syksyllä 2023 ja saada voimaan vielä vuonna 2023.

Nyt ehdotettujen asetusmuutosten tarkoituksena on varmistaa rahoituksen siirron toteutuminen voimassa olevassa lainsäädännössä tarkoitettulla tavalla. Rahoituksen siirtolaskelman tarkoituksena on, että kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vastaavat yhden vuoden palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Siirtolaskelma on voimassa olevan lainsäädännön mukaan tarkistettava vuonna 2023 siten, että tarkistetut laskelmat ovat kuntien valtiosuuden ja hyvinvointialueiden rahoituksen perusteena vuodesta 2024. Tarkistuksen perusteella saatavat tiedot siirtolaskelmasta tarvitaan kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion talousarviovalmistelua varten mahdollisimman varhaisessa vaiheessa vuonna 2023. Kyseessä olevien, vääristävien erien selvittäminen ja tarkistaminen on siten käytännössä tehtävä kesän 2023 aikana.

Kunnilta ja hyvinvointialueilta pyydettävä selvitys on tarkoituksenmukaista yhdistää jo voimassa olevassa asetuksessa säädettyyn, kesäkuussa toteutettavaan palkkaharmonisaatiokyselyyn, mikä keventäisi selvityksestä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Selvityksen määräaika ei ole tarkoituksenmukaista viivästyttää heinäkuulle, koska kunnilta ja hyvinvointialueilta ei voida edellyttää vastaamista keskellä henkilöstön kesälomakautta.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Asetusluonnoksesta on järjestetty 16.5.2023 kuulemistilaisuus hyvinvointialueiden, kuntien, HUS-yhtymän, Suomen Kuntaliiton, sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Tilastokeskuksen edustajille. Luonnoksesta on ollut mahdollista lausua kirjallisesti Lausuntopalvelussa ajalla 12.-31.5.2023.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Kunnilta siirtyvät kustannukset vaikuttavat sekä kuntien että hyvinvointialueiden rahoitukseen vuodesta 2023 lähtien. Tällöin on erittäin tärkeää, että kustannustiedot kuvaavat todellista tilannetta vuosina 2021 ja 2022, joiden perusteella määritellään kunnilta hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset vuositasolla.

Uudistuksen toimeenpanossa kevään 2023 aikana ja erityisesti kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen raportointiin liittyen on tullut esille eräitä uudistuksen rahoituksen siirtoon liittyviä laskelmia mahdollisesti merkittävästi vääristäviä tilanteita. Tämän vuoksi on tarpeen tarkentaa sekä valtiosuuslakiin että hyvinvointialueiden rahoituksesta annettuun lakiin perustuvaa sääntelyä rahoituksen siirrossa huomioon otettavista kustannuksista.

Rahoituslain ja valtiosuuslain nojalla annettava tarkempi sääntely koskisi erityisesti sitä, minkä tietojen mukaan vuosille 2021 ja 2022 kirjatut kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kustannukset otetaan huomioon tarkistettaessa rahoituksen siirtolaskelmia vuonna 2023. Merkittävästi kunta-kohtaisia laskelmia vääristävät kuntien tilinpäätöstiedot voitaisiin ottaa laskelmissa huomioon kunnan Valtiokonttorille toimittamista tilinpäätöstiedoista poiketen. Merkittävyttä arvioitaisiin siitä näkökulmasta, kuinka suuri tiedon vaikutus olisi yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen asukasta kohden laskettuna. Suuntaa-antavana euromääränä merkittävyyden arvioinnissa pidettäisiin noin 30 euron pysyvää vaikutusta kunnan valtiosuuteen tai hyvinvointialueen rahoitukseen asukasta kohden laskettuna.

Asetuksissa säädettäisiin niistä tiedoista, jotka valtiovarainministeriö voisi kuntien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi ottaa siirtolaskelmassa huomioon kunnan ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen. Lisäksi säädettäisiin siitä tavasta, miten tieto otetaan tällöin huomioon kuntien kesken oikeudenmukaisella tavalla.

Asetuksissa säädettäisiin menettelyyn liittyen kuntien ja kuntayhtymien selvityksestä sekä muista valtiovarainministeriön oikaisemisessa käytettävissä olevasta selvityksestä ja tiedoista. Kunnilla ja hyvinvointialueilla olisi vielä mahdollisuus toimittaa erikseen huomioita valtiovarainministeriön tekemästä siirtolaskelmaluonnoksesta asetuksessa säädetyn määräajan kuluessa.

Lopullinen siirtolaskelma on kuntien vuoden 2024 peruspalvelujen valtiosuutta ja hyvinvointialueiden vuoden 2024 rahoitusta koskevien päätösten perusteena.

4 Pääasialliset vaikutukset

Uudistuksen toimeenpanon yhteydessä on käynyt ilmi, että kuntien erilaiset kirjaustavat voivat mahdollisesti merkittävästi vääristää kunnilta hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia.

Mikäli nyt kyseessä olevat takautuvat tai muut kertaluonteiset erät jäisivät sellaisinaan siirtyviin kustannuksiin, seurauksena on, että koko maan tasolla

kunnilta siirretään liikaa tai liian vähän tuloja hyvinvointialueiden rahoitukseen. Näin myös hyvinvointialuekohtaiset siirtymätasaukset sekä kuntakohtaisesti määriteltävät valtionosuuksien muutostasaukset (tulojen ja kustannusten siirron muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus) vääristyisivät.

Takautuvista sekä kertaluonteisista eristä aiheutuvat vääristymät voivat yksittäisen kunnan tasolla vaikuttaa merkittävästi joko kunnilta hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia kasvattavasti tai pienentävästi. Kunnan väkilukuun suhteutettuna näiden vääristymien pysyvä vaikutus voi olla useita satoja euroja asukasta kohden. Koska vaikutukset vaihtelevat kuntien välillä, vaikutusta koko maan tasolla ei ole mahdollista esittää ennen ehdotetun selvityksen toteuttamista.

Suuntaa-antavina arvioina vääristävien erien merkittävydestä voidaan tarkastella kuntien ja kuntayhtymien Valtiokonttorille raportoimia vuoden 2021 ja 2022 viimeisen neljänneksen tilinpäätöstietoja. Esimerkiksi sairaanhoitopiireillä koko maan tasolla takautuvia alijäämiä vuoden 2021 alussa on noin 114 miljoonaa euroa. Se, mikä osa alijäämän kattamisesta on kirjautunut jäsenkunnille ja laskelmavuosille, selvitetään kyselyn avulla. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittoja on Valtiokonttorille raportoitujen edellä mainittujen neljännesvuositietojen mukaan arviolta noin 600–700 miljoonaa euroa vuosittain vuosina 2021 ja 2022. Sitä, mikä osa näistä on sosiaali- ja terveystoimen tai pelastustoimen luovutusvoittoja, on tarkoitus selvittää kyselyn sekä muun saatavissa olevan selvityksen avulla. Takautuvia pelastustoimen varallaolokorvauksia on arviolta noin 60 miljoonaa euroa, joista oikeuden päätös on saatu noin 14 miljoonasta eurosta. Se, miltä osin nämä sisältyvät vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin pakollisina varauksina tai maksettuina palkkoina, palkkioina ja henkilösivukuluina, on tarkoitus selvittää kyselyn avulla.

Oikaisu yksittäisen kunnan siirtolaskelmassa huomioon otettavissa kustannuksissa ei kohdistu täysimääräisesti kyseisen kunnan valtionosuuteen. Vaikutus näkyy edellä kuvatun mekanismin, muutosrajoittimen, järjestelmämuutoksen tasauksen sekä lisäsiirtotarpeen muuttumisen kautta.

Kuntien virheellisillä tiedoilla voi olla välillisesti vaikutusta hyvinvointialueiden rahoituksen koko maan tasoon ja yksittäisen hyvinvointialueen rahoitukseen siirtymätasauksen kautta. Hyvinvointialueiden rahoituksen siirtymätasaus lasketaan kuntien vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätöstietojen mukaisten kustannustietojen keskiarvona. Vaikutukset vaihtelevat kuntien välillä, joten hyvinvointialuekohtaisia vaikutuksia ei ole mahdollista esittää ennen ehdotettujen kyselyn ja selvitysten toteuttamista.

Vaikutusta hyvinvointialueiden rahoitukseen voidaan kuvata seuraavalla tavalla. Jos yhden hyvinvointialueen kunnan vuoden 2022 tietoihin kohdistuva vääristävä erä pienentää kunnan siirtyviä kustannuksia, tämä vaikuttaa hyvinvointialueen rahoitukseen siirtymätasauksen kautta. Esimerkiksi jos hyvinvointialueen kunnan

vuoden 2022 kustannukset vähenevät 100 miljoonaa, tämä vähentää hyvinvointialueen rahoitusta siirtymätasauksen kautta noin 50 miljoonaa.

Ehdotetun asetuksen sääntelyn perusteella kunnan ja kuntayhtymän, eli tässä vaiheessa hyvinvointialueen, täytyisi toimittaa riittävä selvitys kyseessä olevista kustannuksista, niiden kirjaamisen perusteista sekä mahdollisesta tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta, johon erityisesti takautuvien erien kuten palkkaharmonisaatiokustannusten maksaminen perustuu.

Koska myös tavanomaisiin tilikausiin sisältyy omaisuuden myyntiä, varallaolo-korvauksia, alijäämän kattamisia sekä ylijäämän palautuksia, selvityksen perusteella pyritään oikaisemaan erityisesti yksittäisen kunnan kannalta merkittävästi yhden vuoden palveluiden järjestämisen kustannuksia vääristävät erät.

5 Lausuntopalaute

Valtiovarainministeriö järjesti 16.5.2023 asetusluonnoksista kuulemistilaisuuden kuntien ja hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän, Suomen Kuntaliiton, sosiaali- ja terveysministeriön, sisäministeriön, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä Tilastokeskuksen edustajille.

Lisäksi asetusluonnoksesta oli mahdollisuus lausua Lausuntopalvelussa ajalla 12.-31.5.2023. Saadut kirjalliset lausunnot löytyvät verkko-osoitteesta <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM049:00/2023> kohdasta Asiakirjat. Lausuntoja saatiin yhteensä x.)

(täydennetään lausuntokierroksen jälkeen)

6 Säännöskohtaiset perustelut

5 §. Hyvinvointialueiden rahoituksen laskelmien tarkistaminen vuonna 2023.

Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi uudella 2 momentilla, jossa säädetään kuntien vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätösten mukaisten, rahoituslaskemia vääristävien erien oikaisemisesta. Momentti vastaisi sääntelyavaltaan sitä, mitä voimassa olevassa pykälässä säädetään takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamisesta tarkistettaessa rahoituslaskelmia.

Rahoituslain 34 §:ssä säädetään hyvinvointialueiden koko maan valtion rahoituksen tason määräytymisestä vuosina 2023 ja 2024. Pykälän 1 momentin mukaan hyvinvointialueiden valtion rahoituksen koko maan taso vuonna 2023 perustuu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien vuoden 2022 kustannuksiin. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu koko maan valtion rahoituksen taso tarkistetaan kunnilta siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen lakisääteisten tehtävien kustannusten osalta vuoden 2022 kuntien Valtiokonttorille toimittamien palvelukohtaisten tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2022 talousarviotietoihin

ja tilinpäätöstietoihin perustuvien kustannusten erotus otetaan huomioon korjaamalla vuoden 2023 laskennallisia kustannuksia. Pykälän 3 momentin mukaan vuoden 2024 rahoituksen perusteena on 2 momentissa tarkoitettu vuoden 2023 tarkistettu koko maan rahoituksen taso. Pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen hyvinvointialueiden rahoituksen laskennallista kohdentamista koskevasta menettelystä, laskelmia koskevien tietojen keräämisestä ja laskelmien tarkistamisesta.

Voimassa olevan asetuksen 5 §:ssä säädetään kuntien vuosien 2021 ja 2022 takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamisesta siirtolaskemien tarkistamisessa. Tätä sääntelyä ei ehdoteta asiallisesti muutettavaksi, vaan se jäisi pykälän *1 momenttiin*. Kuntien edellä mainittuihin vuoden 2022 kustannustietoihin on aiemmin havaittu sisältyvän sellaisia useampaan vuoteen kohdistuvia takautuvia palkkaharmonisaation kustannuksia, jotka vääristäisivät kunnittaisia ja aluekohtaisia kustannustietoja ja niihin perustuvaa rahoituksen siirtoa kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Tämän vuoksi sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin että rahoituslakiin perustuvaa sääntelyä on tarkennettu vuoden 2022 lopussa annetuilla asetuksilla siltä osin, minkä tietojen mukaan vuoden 2022 kustannukset otetaan huomioon sekä millä menettelyllä kustannukset tarkistetaan erityisesti ottaen huomioon kuntien takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jossa otettaisiin huomioon myös muita siirtolaskelmia mahdollisesti vääristäviä tilanteita, joita on tullut ilmi keväällä 2023 uudistuksen toimeenpanon yhteydessä erityisesti liittyen kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen raportointiin. Momenttiin sisältyvän tarkemman sääntelyn tarkoituksena on turvata sitä, että kuntien ilmoittamat tilinpäätöstiedot otetaan siirtolaskelmassa huomioon yhdenmukaisella ja kuntien sekä hyvinvointialueiden kesken oikeudenmukaisella tavalla. Siirtolaskelman tarkoituksena on kuvata kunnilta siirtyviä kustannuksia yhden vuoden tasolla. Sääntelyllä pyritään estämään kuntakohtaisten kustannusten merkittäviä vääristymiä, jotka johtuvat tilinpäätösten kirjauskäytäntöjen eroista kuntien välillä tai siitä, että kunnat ovat jättäneet kirjaamatta kuluiksi tai tuotoiksi sellaisia eriä, jotka vaikuttavat siirtolaskelmiin.

Jos kunnan tilinpäätöstieto muutoin merkittävästi vääristäisi laskelmia yksittäisen kunnan tai hyvinvointialueen osalta, voidaan kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista poiketen ottaa tiedot huomioon siten kuin niistä säädetään kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa ja mainitun pykälän 6 momentin nojalla.

Kunnilta siirtyvät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden kustannukset määritetään lopullisesti vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösten keskiarvotiedoilla korotettuna koko maan vuoden 2022 tasolle. Koska vuoden

2022 tilinpäätöstiedot ovat saatavilla vasta vuoden 2023 kesällä, vuoden 2023 rahoituksen pohjana oleva siirtyvä kustannus määritetään vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 talousarvotietojen keskiarvon (korotettuna vuoden 2022 koko maan tasoon) perusteella. Valtionosuuslain 57 §:n 3 momentin mukaan 30 ja 31 §:ssä tarkoitetut laskelmat tarkistetaan vuonna 2023. Laskelmat tehdään uudelleen Valtiokonttorin vuosilta 2021 ja 2022 keräämien lopullisten kunnittaisten kustannustietojen keskiarvon ja vuoden 2022 tulotietojen perusteella. Uudet laskelmat ovat vuodesta 2024 lukien 30 ja 31 §:n mukaan myönnettävien valtionosuuksien perusteena. Lain 57 §:n 6 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä laskelmien tarkistamisesta vuonna 2023.

Tarkistettaessa siirtolaskelmia vuonna 2023, laskelmissa voitaisiin ehdotetun sääntelyn perusteella ottaa huomioon valtionosuusasetuksen 7 §:ssä tarkemmin säädetyt tiedot poiketen kunnan Valtiokonttorille ilmoittamista tilinpäätöstiedoista. Asetuksessa säädetyt tiedot olisivat sellaisia, joiden osalta kuntien kirjauskäytännöt voivat poiketa sillä tavoin, että kuntakohtaiset laskelmat voivat merkittävästi vääristyä kuntien välillä. Asetuksessa säädettäisiin tietojen huomioon ottamisesta siten, että tulot tai kustannukset otetaan kaikkien kuntien osalta huomioon tavalla, joka vastaa laskelmien tarkoituksena olevaa yhden vuoden todellista siirtyvää kustannusta. Osassa tietoja olisi kyse siitä, että siirtyvä kustannus olisi ilman nyt ehdotettua sääntelyä liian pieni suhteessa yhden vuoden siirtyviin kustannuksiin. Osassa olisi kyse siitä, että kuntien palveluluokille kirjaamat tulot olisivat yhden vuoden tasoon nähden liian suuret, ja tätä kautta yhden vuoden tasolla siirtyvä kustannus olisi liian pieni. Osassa tapauksia olisi kyse siitä, että kuntien palveluluokille kirjaamat kustannukset olisivat yhden vuoden tasoon nähden liian suuret, ja tätä kautta siirtyvä kustannus olisi liian suuri.

Siirtolaskelmien tarkistamisen yhteydessä ei ole käytännössä mahdollista päästä siihen, että siirtolaskelmien perusteena olevat tiedot otettaisiin täysin yhdenmukaisella tavalla huomioon jokaisen kunnan kohdalla, vaan sääntelyn tarkoituksena on puuttua vain merkittäviin laskelmia vääristäviin tietoihin. Siten ehdotetun sääntelyn perusteella kynnys ottaa huomioon kunnan tilinpäätöstieto kunnan ilmoittamasta poiketen olisi tarkoitettu varsin korkeaksi. Asetukseen ehdotetun sääntelyn mukaan tulisi olla kyse merkittävästi siirtolaskelman kuntakohtaisia kustannuksia vääristävästä tiedosta. Merkittävyttä arvioitaisiin siitä näkökulmasta, kuinka suuri tiedon vaikutus olisi kuntakohtaisiin tasauselementteihin ja sitä kautta pysyvästi kyseisen kunnan ja muiden kuntien valtionosuuteen. Suuntaantavana euromääränä merkittävyyden arvioinnissa voidaan pitää noin 30 euron pysyvää vaikutusta kunnan valtionosuuteen tai hyvinvointialueen rahoitukseen asukasta kohden laskettuna.

Ehdotetun sääntely poikkeaisi siten voimassa olevasta, vuosien 2021 ja 2022 kirjattujen takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottamista koskevasta sääntelystä. Takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset tulee ottaa

huomioon ja myös sellaisissa tilanteissa, joissa tiedon vaikutus kunnan valtiosuuteen ei olisi merkittävä.

Valtiosuusasetuksen 7 §:n 2 momentin perusteella siirtolaskemissa voitaisiin ottaa oikaistuina huomioon seuraavat kunnan vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätöstiedot, jos tiedot edellä kuvatusti merkittävästi vääristäisivät laskelmia:

- 1) kunnan kuluiksi kirjaamat takautuvat pelastustoimen varallaolokorvaukset siten, että siirtyvä palkkakustannus vastaa yhden vuoden suoriteperusteisia palkkakustannuksia;
- 2) kunnan kirjaamat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien takautuvat alijäämät sekä takautuvat ylijäämät siten, että huomioon otettava osuus vastaa yhden vuoden kustannuksia;
- 3) siltä osin kuin kunta ei ole kirjannut sairaanhoitopiirin ja erityishuoltopiirin kuntayhtymien vuoden 2021 ja 2022 alijäämää sosiaali- ja terveydenhuollon kuluiksi, osuus alijäämästä jäsenkunnan kustannuksena kuntayhtymän tilinpäätöksen mukaan;
- 4) sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kuntayhtymien ylijäämän palautus sekä alijäämän kattaminen vuosilta 2021 ja 2022 jäsenkuntien tuottona tai kulujen oikaisuna siten, että palautus jaetaan kuntien kesken perussopimuksessa sovitulla tavalla ja että palautuksesta huomioon otettavalla määrällä kustannukset vastaavat yhden vuoden palvelujen järjestämisen kustannuksia;
- 5) kunnan vuosille 2021 ja 2022 kirjaama muiden kuin 2-4 kohdassa tarkoitettujen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoimintaorganisaatioiden ja pelastuslaitosten takautuva ylijäämän palautus tai alijäämän kattaminen palvelujen ostona siten, että kustannus vastaa yhden vuoden palvelujen ostojen osuutta;
- 6) kunnan palveluluokille kirjaamat sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimitilojen ja kiinteistöjen luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot siten, että kunnan siirtyvä kustannus tältä osin vastaa yhden vuoden palvelujen järjestämistä vastaavaa nettokustannusta.

Valtiosuusasetuksen 7 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tarkemmin menettelystä, jolla edellä tarkoitetut erät otetaan huomioon siirtolaskelmissa.

Kunnan ja kuntayhtymän on voimassa olevan asetuksen mukaan esitettävä valtiovarainministeriölle selvitys vuosien 2021 ja 2022 kuluksi kirjatusta takautuvista palkkaharmonisaatiokustannuksista ja niistä perusteista, joilla kustannukset on kirjattu tilinpäätökseen. Lisäksi on toimitettava tiedot oikeudellisesta perusteesta, johon takautuvien erien maksaminen perustuu (tiedot tuomioistuimen päätöksestä tai sitovasta sopimuksesta). Mikäli lopullista tuomioistuimen päätöstä tai sopimusta ei ole määräaikaan mennessä vielä saatavissa, riittävänä perusteena voidaan hyväksyä myös kunnan tai kuntayhtymän tilinpäätökseen kirjattu pakollinen varaus takautuvista palkkaharmonisaatiokustannuksista.

Valtiovarainministeriölle toimitettavasta selvityksestä tulisi käydä riittävän yksilöidysti ilmi takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten määrä vuosikohtaisesti. Kuntayhtymän on toimitettava myös tarkat tiedot jäsenkuntien maksuosuuksista.

Vastaavalla tavalla säädettäisiin nyt kyseessä olevien laskelmia merkittävästi vääristävien tietojen osalta kunnan ja kuntayhtymän selvitysvelvollisuudesta. Kyselyssä kysyttäviä tietoja kunkin oikaistavan tiedon osalta kuvataan tarkemmin asetuksen perusteluissa. Kunnan ja kuntayhtymän tulisi selvittää tietoja siltä osin, kuin niillä on kyseisissä kohdissa tarkoitettuja laskelmia vääristäviä tilinpäätös-tietoja. Valtiovarainministeriö voisi lisäksi pyytää kunnilta ja hyvinvointialueilta erikseen lisäselvitystä sekä käyttää tietojen tarkistamisessa myös muita talousraportoinnista, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksistä, perus- ja yhteistoimintasopimuksista tai vastaavista saatavia tietoja.

Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan x.6.2023.

Esitys:

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun asetuksen 5 §:n muuttamisesta.